

Briselē, 2019. gada 3. maijā
(OR. en)

8801/1/19
REV 1

SPORT 50

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Kā palielināt bērnu un jauniešu iesaistīšanos sportā 21. gadsimta Eiropā – politikas debates

Pēc apspriešanās ar Sporta jautājumu darba grupu prezidentvalsts ir sagatavojusi pievienoto diskusiju dokumentu, kas tiek iesniegts kā pamats politikas debatēm, kuras notiks Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomes sanāksmē 2019. gada 22. un 23. maijā.

Kā palielināt bērnu un jauniešu iesaistīšanos sportā

21. gadsimta Eiropā

Sportošana sniedz plašu un labi dokumentētu ieguvumu klāstu gan individuālā, gan sabiedrības līmenī. Tomēr statistika liecina, ka, lai gan situācija dažādās dalībvalstīs atšķiras, vidēji **ES samazinās interese par sportošanu**. Gandrīz ceturtdaļa no visiem Eiropas jauniešiem (vecumā no 15 līdz 24 gadiem) neiesaistās nevienā sportā vai fiziskajās aktivitātēs, turklāt laikposmā no 2009. līdz 2017. gadam nepiedalīšanās palielinājās par 7 procentpunktiem ¹. Daudzi faktori ietekmē to, kāpēc bērni un jaunieši aktīvi neiesaistās sportā. Šajā dokumentā ir paredzēts izpētīt vairākus no tiem, lai saprastu arī to, kā pašreizējās tendences var ietekmēt dalību sportā 21. gadsimtā.

Vispirms jāmin, ka **konkurence "brīvā laika tirgū"**, lai ietekmētu to, kā bērni un jaunieši pavada savu brīvo laiku, var būt augsta, it sevišķi ņemot vērā izklaides nozares, jo īpaši digitālā segmenta, ietekmi. Pateicoties tehnoloģiju attīstībai, kas ir ļāvušas palielināt savienojamību platjoslas ātrumos, brīvā laika pavadīšana mājās (piemēram, datorspēles, audiovizuālā satura skatīšanās un/vai mijiedarbība ar to) ir kļuvusi pievilcīgāka, un sagaidāms, ka nākotnē tā kļūs vēl pievilcīgāka ². Tehnoloģijas var arī sniegt jaunas brīvā laika pavadīšanas iespējas bērniem un jauniešiem (piemēram, sporta skatīšanos) un uzlabot pašreizējo iespēju izmantošanu; to pašu var attiecināt arī uz dažādiem kultūras līdzdalības veidiem (piemēram, kino, koncertiem, kultūras apskates objektiem), kas ir populāri jauniešu vidū ES ³.

¹ Eiropas Komisijas speciālaptauja par sportu un fiziskām aktivitātēm 334 (2010) un 472 (2018).

² López Sintas, J., Rojas de Francisco, L., & García Álvarez, E. (2017). *Home-based digital leisure: Doing the same leisure activities, but digital*. *Cogent Social Sciences*, <http://dx.doi.org/10.1080/23311886.2017.1309741>

³ Eurostat (2017), Statistika par kultūru – rādītāji par dalību kultūrā iedalījumā pēc sociālekonomiskās vides.

Turpretim *sports turpina piedāvāt "analogu" pieredzi*, kuras pievilcība ir atkarīga no sporta infrastruktūras piedāvājuma, pieejamības un kvalitātes un no sociālās mijiedarbības ar komandas biedriem un attiecīgajiem sporta darbiniekiem. Paplašinātās realitātes tehnoloģijām var būt potenciāls nākotnē radīt jaunus sporta veidus, kam ir arī fiziskas aktivitātes komponents, bet pašlaik to ietekme labākajā gadījumā ir niecīga. Tādēļ, lai gan daudzveidīgām brīvā laika aktivitātēm ir pozitīva ietekme uz bērnu un jauniešu personīgo attīstību, pastāv risks, ka sportam 21. gadsimtā būs mazāk iespēju sniegt ieguldījumu šajā procesā.

Tajā pašā laikā *ar sportošanu saistītās izmaksas* ir svarīgs faktors, kas nosaka sporta līdzdalības līmeni neatkarīgi no vecuma. Tas, cik lielā mērā sporta klubiem ir jāprasa biedru iemaksas ikdienas darbību atbalstam un pat ieguldījumi, tā vietā, lai tie varētu piekļūt publiskajam finansējumam vai nodrošināt privātu sponsorēšanu, var ietekmēt personas izvēli par labu sportam salīdzinājumā ar citām brīvā laika pavadīšanas iespējām. Tas pats attiecas uz neorganizētā sporta vidi, kurā izmaksām ir svarīga nozīme, jo tās parasti pilnībā sedz pati persona.

Runājot par "sporta ekonomiskajiem aspektiem", ir jāapsver arī tas, kāda ietekme ir aizvien pieaugošajai *sporta komercializācijai* ⁴. No vienas puses, augstu sasniegumu sports piesaista lielu plašsaziņas līdzekļu uzmanību. Tas ne tikai rada ienākumus, bet var arī iedvesmot cilvēkus, jo īpaši bērnus, nodarboties ar sportu. No otras puses, ja pārāk liels uzsvars tiek likts uz komerciāliem aspektiem, dažas sporta organizācijas var būt vairāk vērstas uz to, lai ienesīgi strādātu ar jauniem talantiem visaugstākajā līmenī, un var būt mazāk ieinteresētas tajā, lai ļautu sportam pildīt sociālo un izglītības funkciju ⁵.

Finanšu solidaritātes mehānismi starp augstu sasniegumu sportu un tautas sportu ir viens no veidiem, kā uzlabot tautas sporta spēju veicināt aktīvu līdzdalību sportā. Jebkurā gadījumā, ņemot vērā pašreizējās attīstības tendences, ir jāanalizē nepieciešamība nākotnē saskaņot augstu sasniegumu sporta un tautas sporta programmas saistībā ar to, ka ir jāpievēršas sporta līdzdalības līmeņa samazināšanās tendencei.

⁴ Lai gan 2017. gadā tas sasniedza 91 miljardu USD, ir sagaidāms, ka "pasaules mēroga sporta pasākumu tirgus laikposmā no 2017. līdz 2021. gadam palielināsies ar kopējo gada pieauguma rādītāju 3,6 % apmērā". UNCTAD (2018), *Competition issues in the sale of audiovisual rights for major sporting events*, pieejams: <https://bit.ly/2PoJysq>

⁵ Līgums par Eiropas Savienības darbību, 165. panta 1. punkts.

Vēl viens jautājums, kas ir jāapsver šajā diskusijā, ir par **pašreizējo bērnu un jauniešu paaudžu attieksmēm un izpausmēm** un – konkrētāk – par to, kas viņus motivē sportot. Kvalitatīvi pētījumi liecina, ka bērni un pusaudži ir ieinteresēti nodarboties ar sportu, jo tas veicina sociālo mijiedarbību un atbalstu, palīdz kontrolēt svaru un – vissvarīgāk – sagādā prieku. Pēdējais aspekts parasti izpaužas tādos kontekstos, kur nav liela spiediena sacensties un uzvarēt ⁶.

Turklāt, lai gan noteikti ir vajadzīga turpmāka socioloģiska izpēte, nākamās jauniešu paaudzes dažkārt tiek raksturotas kā tādas, kas sliecas pievērsties ne tikai vispāratzītiem sporta veidiem, bet arī jauniem sporta veidiem ⁷. Šajā kontekstā ir svarīgi saprast, cik lielā mērā Eiropas sporta tirgus ir faktiski atvērts jauniem sporta nozares dalībniekiem, lai paplašinātu iespējas pārliecināt nākamo paaudžu jauniešus kļūt aktīvākiem.

Neapšaubāmi, nozīmīga diskusijas daļa būtu jāvēlī arī tiem demogrāfiskajiem sektoriem, kuros tradicionāli ir zemi rādītāji sporta līdzdalībā, starp tiem īpaši izceļas, **meitenes un jaunas sievietes**, kā arī **personas ar invaliditāti**. Rīcība gan ES, gan dalībvalstu līmenī, liekot uzsvaru uz šīm grupām, varētu nākamo paaudžu Eiropas jauniešus padarīt aktīvākus.

⁶ Allender, S. et al. (2006), *Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies*. *Health Education Research*, 21. sējums, Nr. 6, 826.–835. lpp.

⁷ *Changing the game: How gen Z is redefining sports, consumption & sponsorship* (2018). Ziņojums ir pieejams [šeit](#).

Ministri tiek aicināti izteikt savu viedokli par šajā dokumentā ierosinātajiem elementiem, lai atbalstītu labas prakses un iespējamu politisko risinājumu apmaiņu, ar kuriem var Eiropas jauniešus padarīt zinošākus un vairāk iesaistītus sportā. Turpmākie jautājumi ir formulēti tā, lai sniegtu virzību gaidāmajām diskusijām.

1. Kā publiskas iestādes un sporta kustība var sadarboties ES un dalībvalstu līmenī, lai veicinātu bērnu un jauniešu līdzdalību sportā?
2. Kādus pasākumus var veikt ES līmenī, lai stiprinātu saiknes starp augstu sasniegumu sportu un tautas sportu nolūkā sniegt lielāku atbalstu sporta sociālajai un izglītības funkcijai?